مردم سالاری

حاکمیت حق مردم است

شنبه ٦ آذر ١٤٠٠ - ٢١ ربیع‌الثانی ١٤٤٣ - ٢٧ نوامبر ٢٠٢١ - سال بیستم - شماره ٥٥٨٨ - ١٢ صفحه - ٥٠٠٠ تومان

مسئول سیاست خارجی اروپا در گفت‌وگوی تلفنی با امیرعبداللهیان:

یک فرصت واقعی پیش‌رو داریم

وزیر امور خارجه ایران: خواهان توافق خوب و قابل راستی‌آزمایی هستیم

صفحه ۳

«مردم‌سالاری» بررسی می‌کند

مصوبه خودرویی مجلس چراغ سبز برای ایجاد رانت!

صفحه ۵

دبیرکل حزب مردم‌سالاری در پیش کنگره بیستم این حزب:

یکدست شدن حاکمیت در هر کشوری بدون نظام حزبی بر مشکلات مردم خواهد افزود

صفحه ۲

همزمان با تخریب خط انتقال آب اصفهان به یزد رخ داد

برخورد پلیس با تجمع‌کنندگان در زاینده‌رود

✓ امام جمعه اصفهان: تجمعات امروز کار کشاورز نیست؛ کار ضدانقلاب است

✓ علم الهدی: مشکل آب با تجمع حل نمی‌شود؛ به جایش نماز باران بخوانید

صفحه ۲

وزیر جهادکشاورزی خبر داد

توزیع هوشمند شکر، روغن و برنج از هفته جاری

صفحه ۱۰

بلک فرایدی چه ربطی به ایران دارد؟!

جمعه سیاه، تقلیدی ناقص و پرسود برای فروشندگان ایرانی!

صفحه ۱۰

آگهی تجدید مناقصه خرید انواع مرکب پنتون به مقدار ۲۵۰۰ کیلوگرم به شماره فراخوان ۲۰۰۰۰۰۱۰۶۵۰۰۰۰۳۳

شناسه آگهی: ۱۲۲۹۱۴۷

م.الف: ۲۹۶۶

رجوع به صفحه آخر (۱۲)

صنعت پتروشیمی مسیر هموار توسعه اقتصادی

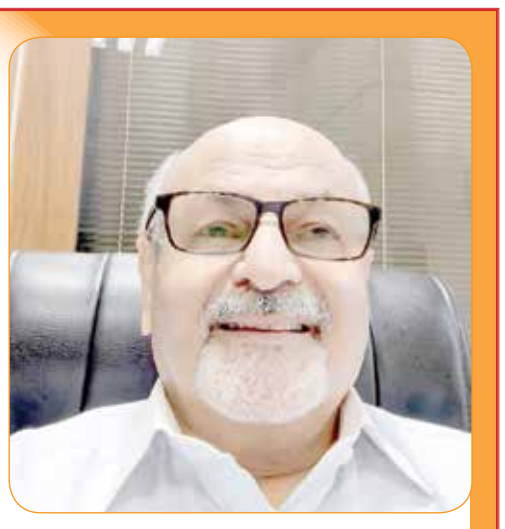

برای رسیدن به اهداف اصلی توسعه اقتصادی کشور، صنعت پتروشیمی نقش تعیین‌کننده‌ای در تدوین مسیر توسعه ایفا می‌نماید. این مقدمه مصاحبه ما با «حسین بابلی» یکی از دست‌اندرکاران صنعت پتروشیمی است. وی که سال‌ها استاد دانشگاه تهران و مدرس فاینانس بوده، معتقد است: عرضه حدود ۱۰۵ میلیون تن محصولات پتروشیمی در سال به عنوان خوراک و تولید بیش از ۴۳۰ نوع محصول شیمیایی و پلیمری حاکی از نقش ارزنده این صنعت در رونق بخشی به واحدهای تولیدی داخلی و اشتغال پایدار است. تولید محصولات پتروشیمی از سه میلیون تن در سال ۱۳۵۷ به میزان ۸۳ میلیون تن در پایان سال ۱۳۹۹ افزایش یافته است و پیش‌بینی می‌شود با اجرای پنجاه طرح جدید، ظرفیت این صنعت به ۱۳۵ میلیون تن در پایان سال ۱۴۰۴ برسد. اصلی‌ترین نکته درخصوص صنعت پتروشیمی این است که انرژی‌های فسیلی کماکان سهم اصلی منابع انرژی دنیا را به خود اختصاص می‌دهند که صنایع پتروشیمی فقط ۱۵ درصد آن را به عنوان خوراک مورد استفاده قرار می‌دهد. بابلی ضمن بیان اینکه قیمت‌گذاری تبعیض‌آمیز فعلی که به دست مدیران شرکت‌های خصولتی و هولدینگ‌ها انجام می‌گردد، مانع از توسعه صنایع پایین‌دستی پتروشیمی شده است، ادامه داد: این صنعت زمانی می‌تواند پایدارتر و اثر بخش‌تر برای اقتصاد و صنعت کشور عمل نماید که با تنظیم‌گری و حکمرانی درخصوص قیمت‌گذاری محصولات پتروشیمی، انگیزه سرمایه‌گذاری در سطوح میانی و پایین دستی ایجاد گردد. وی تاکید می‌کند: مهمترین موضوع پتروشیمی در حال حاضر اصلاح قیمت‌گذاری تبعیض‌آمیز است به‌طوریکه تمام مزیت خوراک صنعت پتروشیمی در لایه اول این صنعت بلعیده می‌شود و برای لایه‌های پایینتر مزیتی نمی‌ماند. گفت‌وگو با این فعال صنعت پتروشیمی و قائم مقام رئیس هیات مدیره شرکت «فرساشیمی» را مرور می‌کنیم:

شرایط بازار صنعت پتروشیمی ایران و جهان را چگونه برآورد می‌کنید؟

ارزش فروش محصولات پتروشیمی جهان با احتساب صنایع تکمیلی و پایین‌دستی در سال ۲۰۲۰ حدود ۳هزار و ۶۷۰ میلیارد دلار برآورد شده است و کشور چین با ۱۴۸۸ میلیارد دلار ارزش فروش و سهم ۴۴درصدی در جایگاه نخست دنیا قرار گرفته است. ایران با احتساب مجموع صنایع پتروشیمی و صنایع پایین‌دستی حدود ۱۷ و نیم میلیارد دلار محصول تولید و روانه بازارهای داخلی و منطقه‌ای و جهانی نموده است.

مجموع واحدهای پتروشیمی به چند دسته تقسیم شده‌اند؟

در بررسی تنوع واحدهای فرآیندی صنعت پتروشیمی باید ذکر نمود: عسلویه دارای ۱۵ واحد بالادستی، ۱۴ واحد میان‌دستی و سه واحد پایین‌دستی بوده و هاب ماهشهر نیز به ترتیب با ۲۸ واحد، ۶۰ واحد و ۵ واحد و سایر مناطق نیز با ۲۲ واحد بالادستی، ۳۷ واحد میان دستی و ۱۶ واحد پایین دستی مشغول به فعالیت می‌باشند.

نکته بسیار مهم این آمار عدم استقبال واحدهای پایین دستی است که به نظر می‌رسد باید درخصوص گسترش و توسعه صنایع پایین دستی به فکر چاره بود. یکی از راه‌های توسعه صنایع پایین دستی، تامین پایدار خوراک، قیمت‌گذاری منصفانه و غیر تبعیض‌آمیز و افزایش نرخ اشتغال و کاهش بیکاری می‌باشد که جزو عوامل رشد و توسعه واحدهای پایین دست به شمار می‌رود. در سال گذشته صنعت پتروشیمی تنها ۳/۳ میلیون تن پلیمر و ۲/۱ میلیون تن محصول شیمیایی را در راستای تامین خوراک مورد نیاز ۱۵ هزار واحد صنایع پایین دست از طریق بورس کالا عرضه نموده است.

وضعیت اشتغال در صنعت پتروشیمی از لحاظ آماری چگونه است؟

در شرایط کنونی اشتغال مستقیم در مجتمع‌های پتروشیمی حدود ۸۰ هزار نفر و اشتغال مستقیم در طرح‌های در دست اجرا ۳۰ هزار نفر است و جمعا ۱۱۰ هزار نفر در صنعت پتروشیمی کشور اشتغال دارند. این اشتغال در صنایع پایین دست پتروشیمی حدود ۹۲۵ هزار نفر می‌باشد، آمار فوق نشان می‌دهد که تغییر نرخ بیکاری کشور که یکی از دلمشغولی‌های مدیران اقتصادی کشور می‌باشد، از طریق ایجاد واحدهای پایین دستی و جلوگیری از خام فروشی و نیمه خام فروشی محصولات پتروشیمی مقدور خواهد بود.

بحث قیمت‌گذاری خوراک واحدهای پتروشیمی به نظر به موازات صنایع دیگر دچار مشکل است؟

متاسفانه تمام مزیت خوراک پتروشیمی‌ها در لایه اول صنعت پتروشیمی و توسط خصولتی‌ها و هلدینگ‌ها بلعیده شده و برای لایه‌های پایین‌تر مزیتی نمی‌ماند. لذا در جلسات هیات مدیره انجمن کارفرمایان پتروشیمی، کرارا پیشنهاد نموده بودم که به مفاد مرامنامه احترام گذاشته و از قیمت‌گذاری تبعیض‌آمیز پرهیز نمایند و فضای سرمایه‌گذاری را برای واحدهای پایین دستی با تسری تخفیفات، سوبسید و یا رانت کشور برای آنها نیز فراهم گردد. با بررسی‌های انجام شده به ازای هریک میلیون تن تولید در صنایع پایین دستی ۱۷۰ هزار شغل ایجاد می‌گردد و این مهم نشان از اهمیت صد چندان صنایع پایین دست پتروشیمی می‌باشد. لذا از وزیر محترم نفت نیز انتظار داریم همانگونه که به سرعت نسبت به فرمول خوراک محصولات پالایشی اقدام نمودند، درخصوص تعیین فرمول برای تولیدکنندگان اتیلن و پروپلین اقدامات عاجل را انجام دهند.

صنایع بالادستی پتروشیمی نیز شرایط دریافت خوراکشان به چه شکل می‌باشد؟

یکی از عوامل اصلی توسعه متوازن و پایدار صنعت پتروشیمی دسترسی به انواع خوراک‌های مایع و گاز است. ایران با داشتن منابع عظیم نفت و گاز توانسته خوراک‌های متنوع را در اختیار این صنعت قرار دهد. در سال گذشته مجموعه خوراک سوخت دریافتی معادل ۳۹/۳ میلیون تن بوده که ۲۵ درصد آن هیدروکربورهای مایع و ۷۵ درصد آن هیدروکربورهای گازی بوده است. از مجموع سوخت دریافتی ۲۰/۹ میلیون تن در هاب عسلویه، ۱۰ میلیون تن در هاب ماهشهر و ۸/۴ میلیون تن در سایر مناطق مصرف شده است. لذا در مقایسه با نفت معادل حدود یک میلیون بشکه نفت خام در روز می‌باشد که اگر بتوانیم به ۲ میلیون بشکه در روز برسانیم، نشان از گذر خام فروشی و تولید ثروت، اشتغال و همچنین مبارزه با تحریم‌های اقتصادی خواهد بود.

چه تعداد مجتمع پتروشیمی با تولید واقعی در این صنعت وجود دارد؟

مجموعا شصت مجتمع پتروشیمی وجود دارند که ۱۷ مجتمع در هاب عسلویه، ۱۹ تا در ماهشهر و ۲۴ مجتمع در سایر مناطق در حال فعالیت هستند. باتوجه به اینکه ظرفیت اسمی این صنعت ۸۳/۵ میلیون تن در سال است؛ در حال حاضر با عملکرد ۷۷ درصدی نسبت به ظرفیت تولید در حال بهره‌برداری می‌باشند. میزان تولید در هاب عسلویه ۲۹/۸ میلیون تن در سال، هاب ماهشهر ۱۸ و نیم میلیون تن در سال و در سایر مناطق ۱۲/۸ میلیون تن در سال می‌باشد.

درخصوص سهم بازار صادراتی و داخلی این آمارها به چه شکلی است؟

از مجموع ۶۱/۲ میلیون تن تولید پتروشیمی در سال ۲۴/۴ میلیون تن معادل ۸/۸۲ میلیارد دلار ارزش محصولات صادراتی ما بوده است و میزان ۹/۸ میلیون تن در سال نیز فروش داخلی داشته‌ایم که معادل ارزی آن هم ۴/۸۸ میلیارد دلار بوده است. در واقع محصول نهایی قابل فروش ۳۴/۲ میلیون تن در سال معادل ۱۳/۷ میلیارد دلار بوده است. البته ۱۱/۲ میلیون تن در سال فروش بین مجتمعی و ۱۵/۸ میلیون تن در سال مصارف درون مجتمعی واحدهای پتروشیمی بوده است.

تاریخچه صنعت پتروشیمی در ایران از چه زمانی است؟

صنعت پتروشیمی از سال ۱۳۴۲ با احداث پتروشیمی شیراز فعالیت خود را آغاز کرد و در سال ۱۳۴۳ شرکت ملی صنایع پتروشیمی تاسیس گردید. ظرفیت تولیدات محصولات پتروشیمی در سال ۵۷، ۳ میلیون تن و در سال گذشته به ۸۳ میلیون تن افزایش یافته است.

> **علت اصلی عدم توفیق در رشد و توسعه واحدهای پایین دست پتروشیمی ایران در مقایسه با سایر کشورها این است که: تمام مزیت خوراک صنعت پتروشیمی در لایه اول این صنعت بلعیده می‌شود و برای لایه‌های پایین‌تر مزیتی نمی‌ماند**

به نظر شما مسیر توسعه‌ای صنعت پتروشیمی باتوجه به موانعی که داشته به چه صورت ارزیابی می‌شود؟

با برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته ظرفیت اسمی این صنعت با اجرای ۱۵ طرح تا پایان جهش دوم و ۳۵ طرح تا پایان جهش سوم در دو مقطع زمانی در سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۴ به حدود ۱۳۰ میلیون تن خواهد رسید، البته در برابر مشکلات ناشی از تحریم زمانی خواهیم توانست پایدارتر در این صنعت عمل نماییم که کارکردهای توسعه، تنظیم‌گری و حاکمیتی مناسبی تبیین گردد. صنعت پتروشیمی از جمله واحدها و مجتمع‌ها یی است که تهدید و تحریم‌ها آنچنان تاثیری بر فعالیتش نداشته است، نه اینکه نمی‌خواهند و یا نمی‌توانند تحریم کنند، بلکه فروش محصولات پتروشیمی دنیا بالانسی بوده و اجبار به خرید دارند. به طور مثال چینی‌ها و هندی‌ها مجبور به خرید از صنعت پتروشیمی ایران هستند و دلایل عمده آن به کمبود و گرانی محصولات پتروشیمی برمی‌گردد. البته هم اکنون گاز شیل آمریکا تلاش دارد که بازار مصرفی در آسیا و خاورمیانه داشته باشد، ولی با این حال چون قیمت تولیدی آنها بالاست، قابل رقابت با بازار مانیستند.

وضعیت بازگشت ارز از محل صادرات محصولات پتروشیمی چه وضعی دارد؟

از سال ۱۳۹۷ با ایجاد سامانه نیما در بانک مرکزی، کلیه شرکت‌های پتروشیمی موظف شده‌اند که نسبت به تسویه حساب تعهدات ارزی خود درخصوص کالاهای صادراتی اقدام نمایند. خوشبختانه در سال گذشته از محل صادرات ۸/۸۲ میلیارد دلار محصول پتروشیمی، متوسط ۸۵ درصد ارز تعهدی به کشور بازگردانده شده است. البته شرکت فرساشیمی یکی از خوش‌حساب‌ترین شرکت‌های پتروشیمی بوده که با رفع ارزی ۹ درصدی، مورد تشویق شرکت ملی صنایع پتروشیمی قرار گرفته است.

باتوجه به شیوع کرونا در سال گذشته و زیان تعدادی از شرکت‌ها، نحوه قیمت‌گذاری خوراک این شرکت‌های زیان دیده پتروشیمی چگونه جبران گردید؟

در ابتدای سال گذشته با تلاش انجمن صنفی کارفرمایان پتروشیمی، تخفیف قابل ملاحظه‌ای از وزیر نفت برای جبران ناشی از شیوع کرونا و به قصد جبران زیان شرکت‌های پتروشیمی پایین دستی به صورت تخفیف ۲۰ دلاری گاز اتان برای مدت ۵ ماه منظور شد که متاسفانه تاکنون نه‌تنها زیان این‌گونه شرکت‌های پایین دستی جبران نشده است، بلکه این تخفیف به صورت یک رانت بزرگ با رقمی حدود ۵۴ میلیون دلار در لایه اول و واحدهای خصولتی و هلدینگ‌ها بلعیده شده است و تاکنون نیز موفق به برگشت آن به خزانه نشده‌ایم و انتظار می‌رود وزارت نفت از طریق نهادهای نظارتی پیگیر این موضوع باشد که چرا این میزان رانت به شرکت‌هایی تعلق گرفته که بیش از ۱۰ هزار میلیارد تومان سود داشته‌اند.

چه عواملی صنعت پتروشیمی را تحت تأثیر قرار می‌دهد؟

قیمت نفت خام، توسعه شل‌های گازی و فناوری، محیط زیست و بهره‌برداری حداکثری زغال سنگ در چین، زنجیره‌های تولید، تولیدات منطقه‌ای و مشکلات ناشی از تحریم، عواملی هستند که می‌توانند این صنعت را تحت تاثیر خود قرار دهند. لذا با بررسی عوامل فوق می‌توان اقدام به ایجاد راهبردهای موثر جهت توسعه صنعت پتروشیمی کرد.

در بحث توسعه فناوری و اختراعات این صنعت چه فعالیت‌هایی انجام شده است؟

انستیتو اولفین، پروپیلن و متانول، انستیتوهای تحقیقاتی فعال در صنعت پتروشیمی کشورند و همچنین دانشگاه فنی کسب شده شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی، شامل واحد نیمه صنعتی تولید پروپیلن و پلی‌اتیلن سنگین، واحد پایلوت تولید آمونیاک و متانول و... و در بخش کاتالیست‌های صنعت پتروشیمی حدود ۸۵ نوع کاتالیست پلیمر و غیر پلیمری قرار دارند که ۲۰ نوع آن داخلی‌سازی و ۱۶ نوع آن در سال ۱۴۰۷ ایجاد خواهد شد و ۴۹ مورد آن نیز در مرحله تحقیق و توسعه می‌باشد.

واحدهای پایین دست پتروشیمی از لحاظ تعداد و میزان خوراک به چه شکلی می‌باشد؟

در حال حاضر ۱۵ هزار واحد پایین دست وجود دارند که به دلیل گرانی مواد اولیه با ظرفیت کامل کار نمی‌کنند، در سال گذشته این صنعت ۳/۳ میلیون تن محصول پلیمری و ۲/۱ میلیون تن محصول شیمیایی به عنوان خوراک به واحدهای پایین دست تخصیص داده که برای کشور ما با این همه منابع هیدروکربنی و میعانات، رقم بسیار کمی است و از جمله دلایل آن هم می‌توان به حبس امتیاز و رانت در لایه‌های ابتدایی صنعت پتروشیمی اشاره کرد. لذا برای سرمایه‌گذاری در صنایع پایین دست نفت انگیزه‌ای ایجاد نشده و از نعمت اشتغال نیز بی‌بهره مانده‌ایم.

چالش‌های عمده در این صنعت به چه شکل است؟

به نظر من یکی از چالش‌های ما در بحث توسعه همین است و وزارت نفت توجهی به این موضوع ندارد که چرا علی‌رغم اینکه صنعت بالادستی فعال است و پروژه‌های بزرگ را توسط هلدینگ‌ها و خصولتی‌ها پیش می‌برد در جذب سرمایه و تقویت پایین‌دستی اقدامی نکرده است؟ این یک اشکال بزرگ است اما این اشکال را از طریق اتحادیه‌ها و انجمن‌های مرتبط پیگیری می‌کنیم.

در مورد اینکه وضعیت تعیین قیمت خوراک در صنایع بالادستی، میانی و یا پایین‌دستی به چه میزان است، آماری ارائه کردیم و براساس این ریشه‌یابی به نظر می‌رسد که قیمتی که برای واحدهای میانی و پایین‌دستی تعیین می‌کنند قیمت‌های نابرابری است بدین معنا که از رانتی که روی خوراک ریالی هست و از نفت و گاز می‌گیرند، وقتی می‌خواهند به پایین دست تسری دهند، گران‌تر از قیمتی که به خارجی‌ها می‌دهند به بورس می‌رسد و این یکی از مشکلات بزرگ است. در نتیجه تمایل واردات از خارج بیشتر می‌گردد که اگر این امتیاز به واحدهای پایین‌دستی میانی داده شود باعث ایجاد ارزش افزوده و توسعه صنایع پایین دست خواهد شد.

صادرات اتیلن گلایکول با چه کیفیتی عرضه می‌گردد؟

صادرات این محصول علی‌رغم تحریم به صورت عادی انجام می‌گردد و دلیل آن نیز یک درجه خلوص و علاقمندی خریداران چینی و هندی به محصولات ایرانی است و فرساشیمی در حال حاضر با توجه به نیاز این کشورها به محصول ایرانی، مشکل تحریمی در صادرات اتیلن گلایکول ندارند و به اذعان خریداران چینی و هندی، کیفیت «مونو اتیلن گلایکول» با درجه خلوص بالای فرساشیمی، تولیدی با ارزش‌تر و با کیفیت‌تر ایجاد کرده که در بحث رقابت نیز موفق‌تر عمل می‌کند. محصولات ایرانی از نظر درجه خلوصی و مرغوبیت کالا بی‌نظیر است.

برگردیم به دخالت‌های دولت در صنعت پتروشیمی، آیا غیر از تحریم، خود تحریمی هم داریم؟

امیدواریم با تصویب نهاد تنظیم‌گری رگولاتوری مشکلات کنونی در حوزه قیمت‌گذاری و عرضه خوراک با مدیریت یکپارچه انجام گیرد. چرا که این نهاد می‌تواند برای کلیه صنایع پتروشیمی منشاء مفیدی باشد.

باتوجه به اینکه شرکت فرساشیمی خوراک مصرفی خود را از پتروشیمی جم که یک واحد خصولتی است تهیه می‌نماید و این خوراک به طور انحصاری در اختیار این شرکت است، لذا در زمان تعمیرات و در زمانی که تولیدات اتیلن کاهش می‌یابد، شرکت‌های وابسته به خود را تامین می‌نماید، اما درخصوص واحدهای پایین دست ممانعت نموده و این واحدها را به توقف و تعطیلی می‌کشاند که نبود رگولاتوری باعث چنین مشکلاتی شده است.

اگر رقبایی را از لحاظ پیشرفت در صنعت پتروشیمی بخواهید مثال بزنید چه کشوری می‌تواند باشد؟

سابیک عربستان رقیب عمده پتروشیمی ایران می‌باشد و اگر به صورت آماری بخواهم بگویم از ۱۹۹۸ میلیون تن تولید، سهم خاورمیانه ۱۹۶ میلیون تن و مابقی برای سایر کشورهاست و سهم عربستان از ۱۹۶ میلیون تن ۴۴ درصد با ۸۶ میلیون تن می‌باشد. ایران ۲۷ میلیون تن سهم تولیدی دارد.

مصرف گاز در صنایع خصوصا صنعت پتروشیمی به چه شکلی است؟

مصارف خانگی گاز ما از ۷۷۰ میلیون متر مکعب در روز معادل ۴۶ و نیم درصد است؛ نیروگاه‌ها ۲۵ درصد و صنعت پتروشیمی ۶۲ میلیون متر مکعب گاز مصرف می‌کنند، یعنی تنها هشت درصد.

شرکت ملی صنایع پتروشیمی و انجمن کارفرمایان پتروشیمی چه تاثیری در این صنعت دارند؟

انجمن کارفرمایان کارهای بزرگی انجام داده است، در مشکلات گمرکی و ارزی و تعهدات ارزی فعالیت بسیاری داشته و از طریق تشکل‌ها و انجمن با بانک مرکزی جلسات مختلفی داشتیم و مساله تعهد ارزی را حل کردیم اما عمده مشکل این انجمن، قیمت‌گذاری تبعیض‌آمیز اتیلن می‌باشد.

توافق ایران و چین چه دستاورد یا پیامدی برای صنعت پتروشیمی ایران خواهد داشت؟

در صورتی که بتوانیم از فن‌آوری‌های کشور چین در حوزه پتروشیمی استفاده بکنیم، این توافق بسیار مورد استفاده قرار خواهد گرفت. اساسا هر کشوری که صاحب فناوری‌های «های تک» در صنعت پتروشیمی هستند باید بتوانیم روابط گسترده با آنها ایجاد نماییم و به این صنعت کمک نماییم. باتوجه به اینکه چین مشتری عمده ما در صنعت پتروشیمی است، این توافق به نظر می‌تواند دستاوردهای مطلوبی داشته باشد.